

Adam Łajczak

geograf, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, były wieloletni pracownik Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, obecnie profesor Uniwersytetu Śląskiego (Wydział Nauk o Ziemi). Jego obszar zainteresowań stanowi geomorfologia i hydrografia obszarów górskich i wyżynnych, a także nizinnego przedpola gór. Dużo uwagi poświęca antropogenicznym zmianom w środowisku abiotycznym tych obszarów. Od siedmiu lat prowadzi badania torfowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej. W 2006 r. został powołany przez Ministerstwo Środowiska jako ekspert do spraw hydrologii i geomorfologii w pracach związanych z przygotowaniem planów odtworzenia siedlisk na obszarach Natura 2000, m.in. na obszarze występowania Torfowisk Orawsko-Podhalańskich.

ISBN: 83-89648-52-0

ISBN: 978-83-89648-52-2

Przedmowa	9
Wstęp	11
Zarysowanie problemu	11
Zasięg występowania badanych torfowisk i ich lokalizacja	12
Nazewnictwo torfowisk	16
Cel opracowania	19
Metody badań i materiały	19
Przegląd literatury	21
Torfowiska na mapach	27
Położenie geomorfologiczne torfowisk i uwarunkowania ich rozwoju	29
Położenie geomorfologiczne torfowisk	29
Położenie torfowisk na tle sieci rzecznej	32
Uwarunkowania rozwoju torfowisk	35
wpływ podłoża	35
wpływ klimatu	35
wpływ ukształtowania terenu	36
wody gruntowe na obszarze występowania torfowisk	37
rola wód „uciekających” z koryta Czarnego Dunajca w zasilaniu niektórych torfowisk	38
rola powierzchniowego drenażu wód w zasilaniu torfowisk	44
Zasięg torfowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej w okresie poprzedzającym rolniczą kolonizację tego obszaru	45
Antropogeniczna degradacja torfowisk	47
Rola zatorfionego obszaru jako bariery osadniczej	47
Sieć osadnicza a kierunek ekspansji rolniczej i pozyskiwania torfu ze złoża	48
Historyczne formy użytkowania torfowisk	49
Antropogeniczne zmiany w ukształtowaniu torfowisk	54
Antropogeniczne zmiany w nawodnieniu torfowisk	62
Zmniejszenie powierzchni torfowisk w latach 1894–2000	64
Zmiany retencji wodnej torfowisk	67
Współczesne użytkowanie torfowisk	70
Opis torfowisk	73
Przybojec	73
Puścizna Wysoka	75

Łysa Puścizna	76
Puścizna Jasiowska, Pustać Chyżne	78
Puścizna pod Pustą Polaną, Składziska	80
Torfowisko Koniówka – wyeksploatowane i potorfia: Kosarzyska, Bacuch	81
Puścizna Wielka	82
Potorfia po wyeksploatowanych torfowiskach koło Lasu Ucinki i koło Księżej Sośliny, przypuszczalne torfowisko koło Osiedla Dzikich	85
Bór za Lasem Kaczmarka	86
Puścizna Mała	88
Piekielnik –a, Piekielnik –b	91
Piekielnik –c, Baligówka	91
Puścizna Rękowiańska	94
Puścizna Długopole	98
Puścizna Franków	100
Przymiarki	102
Gronków	104
Bór na Czerwonym –a, Bór na Czerwonym –b	105
Potorfia wyeksploatowanego torfowiska koło Księżego Boru	110
Otrębowa	110
Otrębowskie Brzegi	111
Janowiackie	113
Do Grela	114
Ocena aktualnego nawodnienia torfowisk jako podstawa ich waloryzacji przyrodniczej	117
Problem renaturyzacji torfowisk	129
Problem ochrony torfowisk	131
Wnioski	137
Literatura	139
Summary	143